

Heinolan museot

TOIMINTAKERTOMUS 2022

Toimintakertomuksen toimitus: Sirpa Juuti
Kannen kuva: Ruokajuurilla: aamiaispöytä 1970-luvulta. Kuva: Sirpa Juuti
Heinolan kaupunki, 2023

SISÄLTÖ

MUSEON TOIMINTAVUOSI 2022	4
MUSEON HALLINTO	5
MUSEON HENKILÖKUNTA	5
TOIMITILAT	6
Kiinteistöjen korjaukset	7
KOKOELMAT	7
Konservointi	7
Luettelointi	7
Tutkimus ja julkaisut	9
Valokuvakokoelma	9
Kirjasto	10
NÄYTTELYTOIMINTA	10
Kaupunginmuseon erikoisnäyttelyt	10
Taidemuseon erikoisnäyttelyt	11
Lääninkivalteri Aschanin talo	11
Näyttely-yhteistyö ja lainat	11
MUSEO JA YLEISÖ	12
Yleisö- ja muut tapahtumat	12
Kävijämäärät	14

MUSEON TOIMINTAVUOSI 2022

Alkuvuotta leimasi vielä jossain määrin korona ja sen aiheuttamat rajoitukset. Vähitellen vuoden kuluessa pystyimme järjestämään yleisötapauksia, jotka tosin toteutuivat melko pienellä osallistujajoukolla. Uutuutena tarjosimme Lääninkivalteri Aschanin talossa luottopiika Anna Tirkottaren ruokapulmia -rooliopastuksia. Niissä oppisopimuksella työskentelevä Niina Salminen pääsi testaamaan uudenlaista museopalvelua ja sai arvokasta palautetta jatkokehitystä varten.

Näyttelytoiminta jatkui vilkkaana etenkin taidemuseossa. Jokaisen näyttelyn yhteydessä järjestimme taiteilijatapaamisen, joka lähetettiin myös facebook liven kautta etäosallistujien saataville. Vuoden päänäyttely oli kesän Rikki! Keramiikkakommentteja, johon valittujen taiteilijoiden teokset kommentoivat jokainen tavallaan taidemuseossa esillä olevia posliiniesineitä. Loppuvuodesta yhdistimme posliinikokoelmat samaan huoneeseen ja muutimme vapautuneen tilan ns. "Heinola-galleriaksi", jossa esitellään omia taidekokoelmia. Aloitukseen rakensimme näyttelyn, jonka teokset tai taiteilijat liittyvät kiinteästi Heinolaan.

Vuoden suurin satsaus oli kaupunginmuseon Ruokajuurilla-näyttely, johon tehtiin laajahko taustatutkimus. Siinä hyödynnettiin kaupunginmuseon omia kokoelmia ja se laajeni myös perusnäyttelyn puolelle. Näyttely tavoitti hyvin koululuokat. Siinä vierailivat mm. kaikki Heinolan yläkoulun kotitalousluokat sekä muutama lahtelainenkin kouluryhmä.

Heinolan museot oli mukana kahdessa yhteistyöprojektissa. Heinolan kuvataiteilijat ry täyttää 50 vuotta 2025. Yhdistys valmistelee sitä varten julkaisua ja näyttelyä otsikolla "Eletty taide". Museon edustaja on mukana projektin ohjausryhmässä. Toinen projekti keskittyy Jyrängön kylään/kaupunginosaan. Siinä aloitteen tekijöinä oli "Jyrängön pojat" -ryhmä. Projektissa yhdistyy museon idea Jyrängö-näyttelystä ja ryhmän toive muistitiedon tallentamisesta ja julkaisemisesta. Projektin tulokset julkaistaan vuonna 2025. Näiden lisäksi museo toimii aktiivisesti Heinolan kaupungin Kulttuuripolussa.

Museo sai Opetus- ja kulttuuriministeriöltä korona-avustusta digitaalisten sisältöjen tuottamiseen ja Museovirastolta apurahan taiteilijoiden näyttelypalkkioihin. Julkaisimme kaksi uutta podcastia (<https://www.heinola.fi/vapaa-aika/museot/meitin-heinola-virtuaalisisallot/>), rakensimme koululaisille tehtäväradan kaupunginmuseolle ja kustansimme valistusaikaa valottavan luennon kuvauksen. Luento odottaa vielä tekstitystä. Jokainen näyttelyn pitänyt taiteilija sai palkkion vuonna 2022.

Vuoden toimintoihin vaikutti vahvasti museonjohtaja Terhi Pietiläisen siirtyminen toisiin tehtäviin kesäkuun alusta alkaen. Ennen työsuhteensa päättymistä Pietiläinen pääsi esittelemään uuden Museovision mm. hyvinvointilautakunnalle. Uuden johtajan valinta pitkittyi niin, että amanuenssi Sirpa Juuti joutui sijaistamaan johtajaa vuoden loppuun asti, minkä seurauksena etenkin kokoelmatyö jäi vähälle huomiolle ajan puutteen vuoksi. Uusi museonjohtaja, FT Riitta Koskinen, valittiin loppusyksystä ja hän aloittaa työnsä vuoden 2023 alusta.

MUSEON HALLINTO

Heinolan kaupunginmuseo kuuluu hyvinvointilautakunnan alaisuuteen ja sen omistaa Heinolan kaupunki.

MUSEON HENKILÖKUNTA 2022

Vakinainen henkilökunta

museonjohtaja	Terhi Pietiläinen 31.5.2022 asti
va. museonjohtaja	Sirpa Juuti 1.6.-31.12.2022
amanuenssi	Sirpa Juuti
museomestari	Ismo Häkkinen
museoassistentti	Arja Järvinen

Tilapäinen henkilökunta

museoapulainen

Ritva Murtomäki 1.1.–6.4.
 Minna Leinonen 10.1.–6.7.
 Tiina Korteniemi 27.10.–31.12.
 Niina Salminen 20.4.–31.12. oppisopimuksella
 Sari Savolainen 2.–31.5., 4.–31.7., 31.10.–30.11.
 sekä lyhyitä sijaisuuksia
 Marja Liimatainen 4.7.–28.8. sekä lyhyitä sijaisuuksia
 Sari Jussila 6.6.–3.7.
 Tarja Kauhanen 24.10.–31.12.

Kesätyöntekijät

Helmi Vuorela
 Kaisa Nikkilä
 Jesse Posti

Korkeakouluharjoittelija

Peppilotta Joentausta 2.5.–31.8.

Museologian harjoittelijat

Jenni Karjalainen
 Johanna Santala

Koulutukset ja edustukset

Museonjohtaja Terhi Pietiläinen toimii Opetus- ja kulttuuriministeriön kirjastoapuraha-lautakunnan ja sen tietojaoksen (Taike) jäsenenä, Suomen Kulttuuriperintö-kasvatuksen seuran hallituksen ja Hämeen Heimoliiton säätiön

hallituksen jäsenenä ja lisäksi Karjalan Liiton liittovaltuuston sekä liiton historia- ja kulttuuritoimikunnan jäsenenä. Hän edusti museota Anja Juurikkaan säätiössä, Jaakkolan säätiössä ja Heinola-seurassa. Hän toimi myös Heinolan kaupungin vanhusneuvoston jäsenenä.

Heinolan museoiden henkilökunta osallistui Museoviraston rahoittamaan vertaisarviointiprosessiin Varkauden museoiden kanssa. Prosessin ideana oli oppia ja saada vertaistukea museotoiminnan kehittämisessä. Sirpa Juuti osallistui Collecte-ohjelman räätälöintiin yhdessä Lahden museoiden kanssa sekä osallistui Valtakunnallisille taidemuseopäiville Lahdessa 27.–28.10. Sirpa Juuti edusti museota Heinolan Taidemuseon ystävät ry:n 30-vuotisjuhlassa 13.11. Niina Salminen aloitti museoalan tuotekehitystyön tutkinnon suorittamisen oppisopimuksella. Tavoitteena on kehittää rooliopastuksia ja tuotteistaa niitä museon palvelutarjottimelle.

TOIMITILAT

Museotoimella on käytössään seuraavat rakennukset tai tilat:

- Museon toimisto Savotassa Torikatu 8.
- Kaupunginmuseossa: perusnäyttelytilat, näyttelysali, arkisto- ja säilytystiloja sekä pieni sosiaalitila.
- Paakarintupa kaupunginmuseon tontilla.
- Taidemuseo: lipunmyynti- ja näyttelytilat, pieni työ- ja sosiaalitila.
- Lääninkivalteri Aschanin talo: päärakennuksen näyttelytilat sekä piharakennuksen yleisötila ja pieni sosiaalitila.
- Kokoelmakeskus sijaitsee erillisissä vuokratuissa tiloissa. Museon kokoelmiin kuuluva paloauto (vm. 1937) on säilytyksessä Faneerin kiinteistöt Oy:n tiloissa.
- Supin alueen työläismuseorakennukset, joihin kuuluvat viinatehtaan työntekijän, vaneritehtaan työntekijän, peltisepän ja siirtokarjalaisen talot. Ne eivät ole avoinna yleisölle.

Museon säilytystiloja sijaitsee myös muissa kaupungin kiinteistöissä.

Paakarintupaan saadaan viimein kunnollinen esineiden käsittely- ja luettelointitila. Se on tarvittaessa muunneltavissa eri tarpeisiin.

Kiinteistöjen korjaukset

Kauppakatu 14:ssa sijaitseva ns. Paakarintuvan remontti aloitettiin marraskuussa 2022 ja se valmistui syksyllä 2023. Kunnostus tehtiin kaupungin omana työnä. Ilmanvaihdon parantamisen lisäksi sen pinnat kohennettiin ja uusittiin sähköt.

KOKOELMAT

Kaupunginmuseon ja taidemuseon kokoelmissa oli vuoden 2022 lopussa n. 24 700 esinettä ja taideteosta (v. 2021: n. 24 600), 21 368 kpl luetteloitua arkistomateriaalia, (v. 2021: 21 362) ja n. 21 000 valokuvaa ja negatiivia.

Esine- ja arkistomateriaalieriä diarioitiin 6 kpl.

Seuraavat henkilöt ja yhteisöt kartuttivat lahjoituksin Heinolan kaupunginmuseon ja taidemuseon kokoelmia: Anja Juurikkalan säätiö, Riikka Joukio, Kirsti Hietaranta, Liisa Holstila, Raija Tiira/Vierumäen maa- ja kotitalousnaiset, Eeva Siitari, Leila Virtanen.

KONSERVOINTI

Konservointitöitä ei tehty vuonna 2022. Muutama kehystyksiä uusittiin.

LUETTELOINTI

Museon hallinnoimiin kokoelmiin luettelointi vuoden 2022 aikana koeluontoisesti äänitiedostoja sekä aloitettiin taidekokoelman digitointi uuteen Collecte-ohjelmaan. Esineiden luettelointiin kuuluvat seuraavat osiot: esineen tunnistus, iän ja materiaalin määrittäminen, tyylin määrittäminen, mahdolliset tekijä- ja käyttäjätiedot, esineen kuvaus sekä kirjallisuusviitteiden etsiminen.

Syksystä 2014 alkaen kokoelmatietoja siirrettiin Musketi-järjestelmään. Vuoden 2021 loppuun mennessä sinne saatiin 9851 Heinolan kaupunginmuseon kokoelman nimekettä. Heinolan museon esineitä löytyi 2021 loppuun mennessä 2442 kpl Finna-palvelusta, joka on avoin kaikille (www.finna.fi). Teknisistä haasteista johtuen kokoelmien näkyminen Finnassa on ollut työn alla kokoelmahallintaohjelman vaihdon jälkeen. Musketi-tietokannan konversio aloitettiin kesällä 2021, minkä jälkeen tietokantaan ei voitu luetteloida uusia esineitä. Päijät-Hämeen alueella otettiin käyttöön *Collecte*, johon myös Heinola liittyi. Ohjelmakonversiossa on ollut haasteita, eikä esineiden luettelointia ensin päästy jatkamaan ja myöhemmin resurssien puute hidasti luettelointityötä. Vuoden 2022 loppuun mennessä ohjelmaan on digitoitu 105 taidekokoelman teosta.

Arkistomateriaalia ei luetteloitu vuonna 2022 (v. 2021: 26).

Heinolan kaupungin taidekokoelmat siirtyivät Heinolan taidemuseon hoitoon vuonna 1993 ja saivat nimekseen Heinolan taidemuseon kokoelma. Heinolan kaupungin julkisen taiteen kokoelman ja taidemuseon kokoelman eriyttäminen aloitettiin vuonna 2021, mutta resurssien puutteessa työ on kesken. Niilo Helanderin Säätiön omistama taidekokoelma on talletettu Heinolan taidemuseoon.

Luetteloitujen teosten kokonaismäärä oli vuoden 2022 lopussa 1218 kpl (2021: 1216 kpl), josta Heinolan taidemuseon kokoelma käsittää 794 kpl, Anja Juurikkalan kokoelma 284 kpl, Luhtalan kokoelma 71 kpl sekä Helanderin säätiön kokoelma 69 kpl. Jatkossa taidemuseon kokoelma koostuu osasta vanhaa taidemuseon kokoelmaa, osasta Anja Juurikkalan kokoelmaa sekä Kerttu Luhtalan kokoelmasta.

Ilmari Soikkanen: Heinolan Konepajan rannasta, 1928, öljy. Vuoden 2022 lahjoituksia.

TUTKIMUS JA JULKAISUT

Esinekokoelman luettelointi on museon perustutkimusta. Näyttelyä varten tehdään yleensä taustoittava tutkimus, joka julkaistaan näyttelyluettelon yhteydessä. Vuonna 2022 keskityttiin ruoan kulttuurihistoriaan. Lisäksi kokoelman keskeisen aineiston tutkimus on perusteltua.

Vuonna 2022 aloitettiin yhteistyö Jyrängön kylän/kaupunginosan asukkaiden muistojen tallentamiseksi. Lisäksi tallennettiin Reumasäätiön sairaalan ja sosiaali- ja terveystyöhön liittyvää muistitietoa.

Myös museon asiakkaat esittävät selvitys- ja tutkimuspyyntöjä museon henkilökunnalle. Niihin pyritään vastaamaan ajan sallimissa puitteissa.

Museolla ei ole määritelty asiakaspalveluaikaa aukiolojen kautta.

VALOKUVAKOKOELMA

Heinolan kaupunginmuseon kuvakokoelmaan kuuluu n. 21 000 valokuvaa ja negatiivia. Heinolan maalaiskunnan kuvakokoelma siirtyi Heinolan kaupunginmuseon haltuun vuonna 2009. Se käsittää kymmenen kansiolista entiseen Heinolan maalaiskuntaan ja Heinolan pitäjään liittyviä aiheita. Useat näistä kuvista ovat kopioita.

Kuvakokoelmien skannaus aloitettiin syksyllä 2021 ja sitä jatkettiin vuonna 2022. Tavoitteena on saada kuvat vähitellen Collecte-tietokantaan.

Vaihtuvia näyttelyjä dokumentoitiin ja otettiin esinekuvia tietokantaan liitettäväksi.

Liisa Pakonen lahjoitti museolle kuvia Supin alueesta ennen nykyajan muutoksia.

KIRJASTO

Museon käsikirjastoa karsittiin varsin ankaralla kädellä museon toimiston muuton yhteydessä. Poistoja tehtiin kaikissa kirjastoluokissa. Toimistoon siirtyi käsikirjasto ja kokoelmakäsittelytilaan Paakarintuvalle sijoitettiin esine- ja taidehistoriaa käsittelevät julkaisut.

Museoon tulivat tilattuina seuraavat aikakaus- ja sanomalehdet:
 Antiikki & Design, Etelä-Suomen Sanomat, Historiallinen aikakauskirja,
 Historiskt tidskrift, Itä-Häme, Museo, Numismaatikko ja Taide.

NÄYTTELYTOIMINTA

Kaupunginmuseo 2022

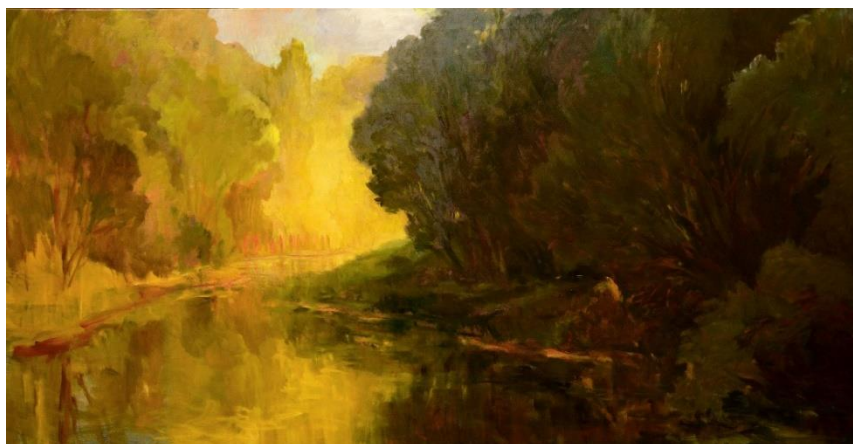
31.1.–29.4.	Elämänhetkien tallentajat 2. Heinolan historiaa Pihlojen kuva-arkistosta 1950-luvulta lähtien
12.4.–30.4.	Yhdessä. Juliana-yhteisön elämää Heinolassa (nk. pedahuoneessa)
29.5.–30.10.	Ruokajuurilla. Ruoan kulttuurihistoriaa
26.11.–8.1.	Kaupunginmuseon jouluku

Kaupunginmuseon joulusta

Taidemuseo 2022

- 30.1.–6.3. Roy Aurinko. Rikastettu maisema. Maalauksia
- 12.3.–29.4. Timo Tähkänen. Etäisyyksiä.
- 29.5.–28.8. Rikki! Keramiikkakommentteja. Tuula Lehtinen, Maria Stereo ja Niina Villanueva
- 10.9.–9.10. Sofia Wilkman. Musta helminauha. Maalauksia
- 16.10.–20.11. Jarmo Kukkonen. Jokivarren kuvia. Maalauksia
- 8.12.–8.1. Heinolan Taide 2022

Jarmo Kukkonen: Donets, 2018, öljy

Lääninkivalteri Aschanin talo

- 1.6.–31.8. avoinna yleisölle
- 26.11., 10.12. Joulunviettoa 1700-luvulla
ja 27–29.12.

Näyttely-yhteistyö ja lainat

Heinolan museoiden kokoelmista ei ollut lainassa esineitä tai taideteoksia vuonna 2022 muissa museoissa tai näyttelyissä.

Kaupunginmuseon perusnäyttelyssä jatkettiin seuraavien esineiden laina-aikaa vuodeksi 2022:

Suomen kansallismuseo: Heinolan Harakkalahden kaivauksista löytyneitä kivi-iskoksia ja luita.

Tampereen museot, Wapriikki: Michel Malmströmin Heinolassa 1842 valmistama hopeakoru.

Apulandia-museo: Sipe Santapukin vanerille luonnostelema yhtyeen ensimmäisen EP:n kansi.

Kuusi Heinolan kaupungin julkisen taiteen kokoelman teosta sijoitettiin Heinolan kaupungin toimipisteisiin vuonna 2022.

MUSEO JA YLEISÖ

Taidemuseo oli avoinna yleisölle 32 tuntia viikossa. Museokohde oli suljettuna näyttelyjen vaihdon ajan sekä juhlapyhinä. **Lääninkivalteri Aschanin talo** oli avoinna 1.6.–31.8. ja 26.11., 10.12. ja 27.–29.12. sekä tilauksesta. Museokohteissa oli kävijöitä myös erikoisnäyttelyjen ja aukioloaikojen ulkopuolella. **Kaupunginmuseo** oli avoinna yleisölle 32 tuntia viikossa. Museokohde oli suljettuna juhlapyhinä.

Museo- ja erikoisnäyttelyopastuksia tehtiin sopimuksesta myös normaalien aukioloaikojen ulkopuolella. Kaikkiaan opastuksia oli vuoden 2022 aikana 86.

Yleisö- ja muut tapahtumat

- 2.2. Taiteilijatapaaminen: Roy Aurinko/taidemuseo ja facebook live
- 6.4. Taiteilijatapaaminen: Timo Tähkänen – Maimu Brushwood dragopastus/taidemuseo ja haastattelu facebook live
- 17.4. Esitelmä kaupunginmuseolla: Ikoneista – Merja Merras

Timo Tähkänen alias Maimu Brushwood taiteilijatapaamisessa.

- 24.4. Esitelmä kaupunginmuseolla: Juliana-yhteisöstä – Henna Paasonen
- 21.5. Aavemetsästäjät Lääninkivalteri Aschanin talossa
- 24.5. Charles Marinin valistusaiheisen luennon kuvaus Lääninkivalteri Aschanin talossa/Jyränkölän mediapaja
- 19.6. Nautintoja ja tapakulttuuria 1700-luvulla. Charles Marin Lääninkivalteri Aschanin talon Väentuvassa
- 29.6.–20.7. Adele Hiirulaisen juustokiipeli. Lasten hiirulaisopastukset kaupunginmuseolla keskiviikkoisin. Oppaana Anne Heilman
- 29.6.–20.7. Puutarhaleikkejä. Henna Paasonen johdatteli keskiviikkoisin 1700-luvun puutarha-aatteeseen kokemuksellisten tehtävien kautta.
- 6.7. Taiteilijatapaaminen: Tuula Lehtinen/taidemuseo ja facebook live
- 7.–8.7. Veden laki – taidetyöpajat. Sara Ilveskorpi osallisti kaupunkilaisia kesän 2023 näyttelyyn. Paikkana Heinolan nuorisotoimen tilat.
- 10.7. Suomen kuvataiteen päivä. Ohjaajana Vaula Valpola Lääninkivalteri Aschanin talon pihapiirissä
- 2.7.–14.8. Luottopiika Anna Tirkottaren ruokapulmat. Rooliopastukset sunnuntaisin Lääninkivalteri Aschanin talossa
- 17.7. Nautintoja ja tapakulttuuria 1700-luvulla. Charles Marin Lääninkivalteri Aschanin talon Väentuvassa
- 10.8. Taiteilijatapaaminen: Maria Stereo/taidemuseo ja facebook live
- 14.8. Nautintoja ja tapakulttuuria 1700-luvulla. Charles Marin Lääninkivalteri Aschanin talon Väentuvassa
- 24.8. Taiteilijatapaaminen: Niina Villanueva/taidemuseo ja facebook live
- 5.–9.9. Kaupunkipuistokarkelot. Osa Heinolan kulttuuripolkua, yhteistyössä kaupunkioppaat ja museo
- 10.9. Taiteilijatapaaminen: Sofia Wilkman/taidemuseo ja facebook live
- 29.10. Kammotusten karnevaali: Lääninkivalteri Aschanin talossa kummitteli
- 13.11. Taiteilijatapaaminen: Jarmo Kukkonen/taidemuseo ja facebook live
- 26.11. Heinolan joulunavaus. Museot mukana, vapaa pääsy
- 10.12. Wanhan Ajan Joulu -tapahtuma. Museot mukana, vapaa pääsy

Podcastit

Museoiden voima. Keskustelijoina Terhi Pietiläinen ja Salla Aas.
Heinolan seminaarin ja sen rakennusten vaiheita. Terhi Pietiläinen ja Mikko Hallikas.

Mobiilikierrokset/ Seinätön museo

Made in Heinola – ääniopasteet perusnäyttelyyn Seinättömässä museossa
Koululaisten tehtävärata perusnäyttelyyn Seinättömässä museossa

AUKIOLOAJAT

ti, to - su	11–16
ke	11–18
ma	suljettu

Pääsymaksut

aikuiset	7 €
opiskelijat, eläkeläiset	5 €
ryhmät (min. 10 hlöä)	à 5 €
alle 18-v.	ilmaiseksi
	Museokortti

Kävijämäärät

Kohde	Vuosi 2022	Vuosi 2021
Kaupunginmuseo	5301	3368
Taidemuseo	3033	3296
Lääninkivalteri Aschanin talo	2783	2287
Yhteensä		
Maksaneet	5920	5307
Ilmaiskävijät	2845	2705
Koululaiset	2352	939
YHT.	11 117	8951

Ruokajuurilla: Kattaus 1800–1900-lukujen vaihteesta. Kuva: Arja Järvinen

Rikki! Keramiikkakommentteja. Tuula Lehtinen, Niina Villanueva, Maria Stereo.